

Nove obrazovne izložbe u Prirodoslovnome muzeju u Londonu

Roger Miles
Prirodoslovni muzej (Britanski muzej)
London

Posljednjih 15 godina Prirodoslovni muzej Londonu radio je na novoj shemi izlaganja, kojom se želio stvoriti novi pristup posjetiocima. Prva od tako zamišljenih izložaba bila je *Biologija čovjeka* (1977), a najnovija *Otkrivanje sisavaca – 1. dio* (1986). Dva cilja takve sheme izlaganja bila su: 1) obrada moderne biologije (što znači naglašavanje bioloških procesa, a ne izložaka) i tradicionalne tematike raznolikosti života, i 2) podizanja razine izlaganja tako da izložba uspješno komunicira s posjetiocem koji ne posjeduje stručno znanje iz prirodoslovlja.

U oblikovanju tih edukativnih izložaba svjesno smo se upustili u nenametljivo poučavanje. Izložbe su oblikovane tako da direktno kontaktiraju s ciljnom publikom bez potrebe za dodatnim objašnjenjima. U pravilu se ne isplate programi za poduku pojedinaca. Također je jasno da se bavimo neformalnim podučavanjem, tj. podučavanjem koje ne pravi razliku između zabave i učenja. Posjetioci naših izložaba ne smiju osjećati nikakvu prisilu.

U toku vremena naš se rad u svojem karakteru promijenio, djelomično kao posljedica promjene tematike naših izložaba, a djelomično i kao rezultat iskustva. Obilježja našeg rada su sljedeća:

1. pažljivo organiziranje tematike
2. upotreba svih postupaka koji posjetiocu omogućavaju spoznaje o određenim temama
3. evaluacija – procjena izložaka
4. pružanje zaokruženih cjelina dopunskih materijala i zbivanja uza svaku izložbu.

Sada bismo mogli dati kratak prikaz za svako od tih obilježja.

1. Rečeno je da ljudi razmišljaju na način priče. Ako je tako, jedna naučena činjenica ne čini obrazovni doživljaj. Samo kada je to jedna činjenica u nizu, povezana s drugima, kao u priči, ona dobiva značenje u mislima onoga koji uči. Stoga je nužno da izložba ima snažno naglašen tok priče, da bi posjetiocu mogla pružiti adekvatan doživljaj. Samo je po sebi jasno da je važno da se tok priče odražava na raspored izložbe u muzeju. Slijedeći taj način razmišljanja ispada da smo zaposleni na oblikovanju izložaka u procesu koji se sastoji od tri stupnja. Kao prvo, postoji potreba za organiziranjem sadržaja na način koji će biti jasan posjetiocima; u obrazovnom smislu problem je u odlučivanju što učiti, gdje početi i kako nastaviti. Potom dolazi potreba oblikovanja izložbe tako da tok priče dobije fizički oblik. I, naposljetku, treba osmisliti planove i znakove tako da posjetioci znaju gdje su, kamo idu i što je cilj njihova kretanja. Pri tome je osnovni cilj da se posjetioci ne izgube, ni doslovce ni konceptualno, unutar izložbe.

2. Dobar je način hvatanja ukoštac s gotovo bilo kojim obrazovnim problemom da se postavi pitanje »Kako bi motivirana osoba mogla naučiti nešto o određenoj temi?« Tradicionalan muzejski odgovor na to pitanje (premda se na taj problem rijetko gleda u tom svjetlu) jest: »Metodom demonstracije i metodom definicije.« To znači da se određeni predmet postavlja na izložbu s time da može imati i natpis koji objašnjava o čemu je riječ. To su metode koje od posjetilaca ne zahtijevaju više od toga da stanu pred izložak te da gledaju i čitaju. Drugim riječima, to su pasivne metode čija su ograničenja dobro poznata. Naprimjer, predmet koji je izložen posve izdvojeno može komunicirati samo o vlastitom obliku, veličini i boji – i gotovo ništa više od toga. Njegovo značenje ostat će potpuno skriveno od nepoučenog posjetioca. A što se tiče definicija, opasnost je u tome što se time samo mogu uvesti drugi pojmovi koji nisu definirani. Moramo se upitati: Postoje li aktivniji, a stoga i efikasniji, načini spoznaje koji se mogu koristiti u muzeju? Odgovor je potvrđan, postoje metode interakcije i događaja. Ukratko, metoda interakcije

omogućuje nam doživljavanje stvarnih zbivanja u svijetu na način koji nam stvarne stvari čini stvarima, dok se metoda doživljaja temelji na pretpostavci da ljudi najbolje razumiju ono što mogu učiniti. U pozadini četiriju metoda koje smo naveli dalja je metoda, metoda analogije. Ona se temelji na pretpostavci da osmišljavamo nove doživljaje povezujući ih sa sličnim problemima, događajima, predmetima itd. s kojima smo se susreli u prošlosti.

3. O evaluaciji se među muzealcima više govori nego što se ona provodi u praksi. Naši su zaključci, nakon dvanaest godina provođenja programa evaluacije izložaba, da je riječ o nečemu što može biti duboko problematično i uznemirujuće, ali ipak nezaobilazno ako želimo da se greške ne ponavljaju i da se poboljša kvaliteta posla. Evaluacija se može provoditi prije, u toku i nakon stvaranja izložbe. Međutim, nema nikakva smisla provoditi je nakon same izložbe (sumarna evaluacija) osim ako ne postoje mogućnosti za preradu i poboljšanje izložaka. Drugim riječima, politika evaluacije mora biti u sprezi s politikom zamjene. Gdje god je moguće danas stavljamo naglasak na 1) formativnu evaluaciju u toku pripreme izložaka, što uključuje izradu maketa i njihovo testiranje na posjetiocima dobrovoljcima, i 2) stjecanje daljih spoznaja o našim potencijalnim posjetiocima – o njihovu znanju, očekivanjima, nesporazumima, predodžbama itd. – prije no što se pristupi radu na dizajnu. Iskustvo je pokazalo da se cjelokupna djelatnost u vezi s oblikovanjem i realiziranjem obrazovnih izložaba može naći pod udarom zamki i skrivenih prepreka. To je već čvrst argument u korist evaluacije. Sam postupak i ne mora biti skup: »brze i prljave« metode mogu dati korisne rezultate. Najbolji savjet glasi: Evaluiraj što prije! Evaluiraj što češće!

4. Obrazovne izložbe redovito su oblikovane tako da su usmjerene na prilično usku skupinu ciljne publike – u našem slučaju redovito na ljude s općim znanjem i sposobnošću čitanja kao u petnaestogodišnjaka. Očito je da postoje mnogi razlozi za razvoj dodatnih materijala i djelatnosti koji bi pratili izložbu, ali razlozi koji nas zanimaju tiču se širenja dopadljivosti izložbe tako da bude u skladu s rasponom posjetilaca, te oni koji se odnose na obogaćivanje obrazovne efikasnosti. Svaka od naših novih izložaba je, gdje god je to bilo moguće, bila popraćena knjigom, što je omogućilo da posjetioci ponesu izložbu u tiskanom obliku i proučavaju je kad im to odgovara, i da ih knjiga uputi ako žele više doznati o određenoj temi. Tiskali smo i raznovrsne radne listiće za nenamjerne posjetiocyte i školske grupe zajedno s uputama za nastavnike i roditelje. Ovdje je važan činilac pružanje mogućnosti nastavnicima i običnim posjetiocima da osobno kontaktiraju s muzejskim osobljem radi razmjene mišljenja

i traženja stručne pomoći. To je omogućeno Informatijskim centrom i zasebnim Centrom za nastavnike. Za nastavnike se organiziraju dopunski tečajevi, a za studente pedagoškog smjera seminari. Razlog za to je što, premda se Muzeju ne isplati pružanje individualne poduke, ipak ima smisla pomoći nastavnicima da iskoriste izložbe na najbolji način.

Prijevod s engleskog: Tomislav Pisk

SUMMARY

Notes on new educational exhibitions at the Natural History Museum, London

Roger Miles

For the last 15 years the Natural History Museum in London has been working on a new Exhibition Scheme, which is intended to be a new approach to the visiting public. The first of these exhibitions was *Human Biology* (1977), and the most recent is *Discovering Mammals* part 1 (1986). Two aims of the Exhibition Scheme have been (1) to deal with modern biology (which means putting the emphasis on processes rather than objects), as well as the traditional subject matter of the diversity of life; and (2) to pitch the exhibitions at such a level that they communicate effectively with visitors lacking knowledge of natural history. The methods of designing such an exhibition are elaborated.